

## **ESCOUBET v. BELGIJA**

(Eur. Court H.R., 28.10.1999,no. 26780/95 )

V zadevi Escoubet proti Belgiji je Evropsko sodišče za človekove pravice, oblikovano v skladu s 27. členom Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (»Konvencija«), kot je spremenjena s Protokolom št. 11 in ustreznimi določili Poslovnika sodišča, kot Veliki senat, ki so ga sestavljali naslednji sodniki:

ga. E. Palm, predsednica,  
g. A. Pastor Ridruejo,  
g. L. Ferrari Bravo,  
g. G. Bonello,  
g. J. Makarczyk,  
g. P. Kuris,  
g. R. Türmen,  
g. J.-P. Costa,  
ga. F. Tulkens,  
ga. V. Str«znic»,  
g. M. Fischbach,  
g. V. Butkevych,  
g. J. Casadevall,  
ga. H.S. Greve,  
g. A. Baka,  
g. R. Maruste,  
ga. S. Botoucharova, sodniki  
in tudi ga. M. De Boer-Buquicchio, namestnica vodje sodne pisarne,

na nejavnih sejah dne 2. junija 1999 in 22. septembra 1999 sprejelo naslednjo sodbo, izdano na zadnji navedeni datum:

### **POSTOPEK**

1. Zadevo je Sodišču za človekove pravice 3. novembra 1998 predložila Evropska komisija za človekove pravice (»Komisija«). Zasnovana je na pritožbi (št. 26780/95) proti Kraljevini Belgiji, ki jo je pri Komisiji 12. septembra 1994 vložil g. Alain Escoubet v skladu s prejšnjim 25. členom Konvencije.

Predlog Komisije se je nanašal na prejšnji 44. člen in prejšnji 48. člen Konvencije ter na deklaracijo, s katero je Belgija priznala obligatorno sodno pristojnost Sodišča (prejšnji 46. člen). Predmet predloga Komisije je bil doseči odločitev, ali dejstva te zadeve razkrivajo kršitev obveznosti tožene države iz člena 6 § 1 Konvencije.

2. 16. decembra je pritožnik pooblastil odvetnika, ki ga bo zastopal pred Sodiščem (člen 36 § 3 Poslovnika Sodišča).

3. Potem ko je dne 1. novembra 1998 začel veljati Protokol št. 11 h Konvenciji, ter v skladu z njenim členom 5 § 4 , v povezavi s členom 100 § 1 in členom 24 § 6 Poslovnika Sodišča, se je kolegij Velikega senata 14. januarja 1999 odločil, da bo zadevo obravnaval Veliki senat Sodišča. Kolegij so sestavljali g. L. Wildhaber, predsednik Sodišča, ga. E. Palm, podpredsednica Sodišča in predsednica oddelka, g. M. Fischbach, podpredsednik oddelka, g. A. Pastor Ridruejo in g. J. Makarczyk (člen 100 in člen 24 § 6 Poslovnika Sodišča).

4. Veliki senat so ex officio sestavljali ga. F. Tulkens, sodnico, izvoljena za Belgijo (člen 27 § 2 Konvencije in člen 26 § 1 (a) Poslovnika Sodišča), g. L. Wildhaber, predsednik Sodišča, ga. E. Palm, podpredsednica Sodišča in g. J.P. Costa ter g. Fischbach, podpredsednika oddelkov (člen 27 § 3 Konvencije in člen 24 §§ 3 in 5 (a) Poslovnika Sodišča). Drugi člani, ki so sestavljali Veliki senat, so bili g. A. Pastor Ridruejo, g. G. Bonello, g. J. Makarczyk, g. P. Kuris, g. R. Türmen, ga. V. Str«znic», g. V. Butkevych, g. J. Casadevall, ga. H.S. Greve, g. A. Baka, g. R. Maruste in ga. S. Botoucharova

(člen 24 § 3 in člen 100 § 4 Poslovnika Sodišča).

5. Ker se g. Wildhaber ni mogel udeležiti obravnave 2. junija 1999, je njegovo mesto predsednika Velikega senata zasedla ga. E. Palm (10. člen Poslovnika Sodišča); g. L. Ferrari Bravo, nadomestni sodnik, jo je zamenjal kot član Velikega senata (člen 24 § 5 (b) Poslovnika Sodišča).

6. Sodišče je bilo mnenja, da ni potrebno pozvati Komisije, da pooblasti enega od svojih članov, naj se udeleži postopka pred Velikim senatom.

7. V skladu s predsednikovo odločitvijo je bila javna obravnava v stavbi Human Rights Building v Strasbourg, dne 2. junija 1999.

Pred Sodiščem so nastopili:

(a) za Vlado

g. J. Lathouwers, namestnik pravnega svetovalca, vodja oddelka, Ministrstvo za pravosodje, pooblaščenec,  
ga. B. Vanlerberghe, bruseljska odvetniška zbornica, odvetnica;

(b) za pritožnika

g. S. Kalugina, bruseljska odvetniška zbornica, odvetnik;

Sodišče je poslušalo izjave ge. Vanlerberghe in g. Kalugine.

## GLEDE DEJSTEV

### I. Okoliščine zadeve

1. Alain Escoubet je francoski državljani, rojen leta 1948. Živi v Bruslju (Belgija).

2. 16. junija 1994 ob 16.30 uri je bil pritožnik udeležen v prometni nesreči. Bruseljski kraljevi tožilec, ki ga je o nesreči obvestila policija, ki so jo poklicali na kraj nesreče, je odredil takojšen odvzem voznškega dovoljenja pritožniku na podlagi domneve, da je le-ta vozil s koncentracijo alkohola v krvi, ki je presegala 0.8 gramov na liter krvi, kar je bila predpisana najvišja meja v Belgiji v tem času. Tej domnevi je pritožnik oporekal. Ker pritožnik ni bil zmožen opraviti preizkusa z merilnikom alkohola v izdihanem zraku na kraju nesreče, je bila 16. junija 1994 ob 7.47 uri opravljena analiza krvi. Pritožnik je bil o rezultatu analize obveščen julija 1994. Analiza krvi je pokazala, da je imel pritožnik v krvi 2.51 grama alkohola na liter krvi, rezultat pa je bil, zaradi časa, ki je pretekel od nesreče do odvzema krvi, popravljen na 2.70 gramov alkohola na liter krvi v času nesreče.

3. Ker pritožnik 16. junija 1994 pri sebi ni imel voznškega dovoljenja, ga je policija, v skladu z odredbo takojšnjega odvzema, zaplenila naslednjega dne v njegovi hiši. Vozniško dovoljenje jim je izročil pritožnik.

4. Dne 21. junija 1994 je pritožnik kraljevemu tožilcu poslal priporočeno pismo, v katerem je zaprosil za vrnitev voznškega dovoljenja. V pismu z dne 23. junija 1994 so ga pozvali, naj ga pride iskat, kar je tudi storil.

5. Potem ko je dne 26. julija 1994 pritožnik prejel rezultate analize krvi, ki je bila opravljena, da bi določili koncentracijo alkohola v krvi (glej 9. odstavek zgoraj), je pritožnik zahteval dodatno analizo krvi v drugem medicinskem laboratoriju. O tem je istega dne obvestil kraljevega tožilca.

6. Dne 4. maja 1995 je bil pritožniku vročen sodni poziv, v katerem ga je kraljevi tožilec pozval, naj se 15. junija 1995 zglašuje na sodišču za prekrške v Bruslju na podlagi obtožbe nenamerne povzročitve telesne poškodbe (obtožba A), vožnje pod vplivom alkohola ali v podobnem stanju (obtožba B), vožnje motornega vozila z najmanj 0.8 grama alkohola na liter krvi (obtožba C), ker ni dal prednosti prometu z desne strani (obtožba D) in ker svojega vozila ni imel nenehno pod nadzorom (obtožba E).

7. Dne 29. junija 1995 je sodišče za prekrške v Bruslju pritožniku naložilo denarno kazen v višini 22.500 belgijskih frankov (BEF) in mu prepovedalo vožnjo za petinštirideset dni, pri čemer so všteli dneve, za katere mu je bilo vozniško dovoljenje že odvzeto. Sodišče je tudi odločilo, da mora pritožnik svojo sposobnost za vožnjo dokazati z zdravniškim spričevalom. Za svojo odločitev je sodišče navedlo naslednje razloge:

#### *“1. Kar zadeva obtožbe A-D in E*

Iz kazenskih poizvedb in dokazov, ki so bili predloženi na obravnavi, je razvidno, da so bile te tri obtožbe dokazane.

16. junija 1994 okoli 16.30 ure je v Ixellesu obtoženec, ki je vozil avtomobil V.W. Golf, pripeljal iz ulice Sans-Souci na križišče te glavne ceste in ulice de la Tulipe ter bi moral dati prednost vozilu Renault Fuego, ki ga je vozil M., ki je prihajal z njegove desne iz ulice de la Tulipe in bil namenjen proti Porte de Namur.

Načrt nesreče, ki ga je obtoženec potrdil, kaže, da je do trčenja vozil prišlo v sredini križišča. Obtoženec torej ne more utemeljeno trditi, da v trenutku, ko je prišlo do trčenja, ni bil več v križišču, saj je bil poškodovan njegov zadnji del vozila, ter da je do nesreče prišlo izključno po krivdi voznika s prednostjo, ki je vozil z izjemno visoko hitrostjo.

Prav nasprotno se zdi, da je obtoženec, poleg tega, da ni dal prednosti vozniku s prednostjo, izgubil oblast nad vozilom, saj je po trčenju z M.-jevim Renaultom, ne da bi mu uspelo ustaviti, nadaljeval z vožnjo in zapeljal na pločnik ulice Longue Vie na drugi strani križišča ter zaporedno trčil v pročelje dveh zgradb in v desno stran številnih pravilno parkiranih vozil.

Na srečo na pločniku pred zgradbama ni bilo pešcev. Če bi bili, bi bile posledice načina vožnje obtoženca katastrofalne.

Vendar je nesreča, ki jo je povzročil obtoženec, imela za posledico poškodbe dveh potnikov v vozilu znamke Renault.

#### *2. Kar zadeva obtožbo B*

Ob prihodu na kraj nesreče je policija zabeležila, da je obtoženec očitno pijan, saj se je opotekal in močno zaudarjal po alkoholu.

Obtoženec ni bil zmožen opraviti preizkusa z merilnikom alkohola v izdihanem zraku, tako da ni bilo moč opraviti tovrstnega strokovnega pregleda.

Ob prihodu obtoženca na policijsko postajo je policijski narednik prav tako opazil, da se je obtoženec opotekal in da je njegova sapa zaudarjala po alkoholu. Navedel je, da je zdravnik V., ki so ga poklicali eno uro po nesreči, v svojem poročilu zaključil, da so, čeprav obtoženec ni kazal zunanjih znakov pijanosti, simptomi, ki jih je opazil, posledica uživanja alkohola ter da je obtoženec moral biti pod vplivom alkohola, saj je trdil, da sploh ni bil udeležen v kakršnikoli nesreči.

Ob zaslišanju nekaj ur po nesreči, ob 23.10 uri (potem ko je bil priprt), ko je bilo že znano, da je rezultat preizkusa z merilnikom alkohola v izdihanem zraku negativen, je obtoženec izjavil,

da je vozilo, za katerega ni videl, da se mu približuje, trčilo v njega;

da se ne spominja ničesar po nesreči, čeprav se ni niti udaril, niti ranil;

(iii) da je doma popil približno dvajset brezalkoholnih piv, kar je potem popravil v osem »Tourtelov«, in vzel opiat zaradi raka.

Iz tega sledi, da je g. Escoubet vozil po javni cesti pod vplivom alkohola ali v podobnem stanju, ki so ga povzročila mamila ali psihoaktivna sredstva, te ugotovitve pa se lahko uporabijo kot dokaz (glej

Cass. 11.12.1984, Pas. 1985, I, 449).

Obtoženec bi moral vedeti, da ne more voziti, če jemlje zdravila kot je morfij in hkrati pije pivo, pa čeprav Tourtel.

Takšna mešanica je neizogibno vplivala na njegovo sposobnost vožnje, saj niti ni vedel, od kod se je pojavil voznik s prednostjo, in je nadaljeval vožnjo še približno 25 metrov vzporedno s pločnikom od kraja, na katerem je prišlo do trčenja, ne da bi sploh poskušal ustaviti.

Obtožba B je potemtakem dokazana.

### 3. Kar zadeva obtožbo C

Kljub dejstvu, da je profesor G. zaključil, da je bila koncentracija alkohola v krvi obtoženca 2.51 gramov na liter krvi, kar je zaradi časa, ki je pretekel od nesreče, popravil na 2.70 gramov na liter, in kljub temu, da je drugo strokovno mnenje – zahtevano v predpisanem času in opravljeno s strani M., laboratorijskega analitika – pokazalo, da je bilo v krvi 2.24 gramov etanola na liter krvi, kar občutno presega predpisano mejo, je sodišče na podlagi obtoženčeve pravice do obrambe in na podlagi tega, da je treba kazensko zakonodajo ozko tolmačiti, mnenja, da se rezultata analize krvi v tej zadevi ne sme upoštevati.

Iz spisa kazenske zadeve je razvidno, da je moral zdravnik V., ki je opravil analizo krvi ob 19.47 uri, uporabiti svojo opremo, saj so bile za odvzem krvi potrebne tri epruvete.

M., laboratorijski analitik, je zabeležil, da mu vzorec krvi ni bil predložen v zakonsko predpisani epruveti in ni bil označen z imenom obtoženca.

3. člen Kraljevega odloka z dne 10.6.1959 predpisuje, da morajo oblasti, ki zahtevajo analizo krvi, zdravniku priskrbeti epruveto in razkužilo, ki vsebuje natrijev fluorid, 4. člen pa predpisuje, da mora biti epruveta označena z imenom in priimkom osebe, ki ji je bil odvzet vzorec krvi.

Odvzemov krvi, ki so izvršeni v nasprotju s strogimi predpisi Kraljevega odloka z dne 10.6.1959, se ne sme upoštevati kot dokaza (glej Spa Police Court 7.2.1961. Jur. Liŕge 1960 – 1961, 265); prav tako je nesprejemljiv odvzem krvi z injekcijo namesto z epruveto in sodišče rezultata ne sme upoštevati (glej Arlon Criminal Court, 20/2/1974, Jur. Liŕge 1973-1974, str. 211).

3. člen Kraljevega odloka z dne 10. junija 1959 od ustrezne oblasti zahteva, da zdravniku, ki jemlje vzorec krvi, priskrbi epruveto, ki ustreza pogojem, ki jih določata ta člen in vladni odlok (z dne 22. avgusta 1959). Za epruveto, priskrbljeno na ta način, se domneva, razen, če se domneva ne izpodbije, da izpolnjuje predpisane zahteve, medtem ko vzorec krvi, odvzet z epruveto, ki jo zdravniku ni priskrbel omenjena oblast, nima dokazne vrednosti, razen če je moč dokazati, da izpolnjuje navedene predpisane zahteve (glej Cass., 10. 5. 1965, Pas. 1965, I, 952).

Potemtakem v tej zadevi, iz razlogov, ki so navedeni zgoraj, glede na to, da je moral zdravnik V. uporabiti svojo opremo in o tej opremi niso bili podani natančnejši podatki glede vrste opreme, obtožba C ni podprta z dokazi.

...

Obtožbe A, B, D in E se nanašajo na isto kaznivo dejanje.

Zaradi tega je primerno izreči enotno kazen, namreč za to zadevo najstrožjo ustrezno, in sicer kazen, ki izhaja iz obtožbe B.

Ob upoštevanju dejstva, da g. Escoubet nima kazenske evidence in da ima, po besedah njegovega odvetnika, raka na grlu, bo sodišče obtoženca obsodilo le na za to predvideno denarno kazen in mu, zaradi obtožbe B, prepovedalo vožnjo kakršnegakoli motornega vozila (na dolžino tega ukrepa vplivajo zlasti zgoraj omenjeni dejavniki) ter ga zavezalo, da opravi le zdravniški pregled, ki bo pokazal, ali mu bo vožnja sploh še kdaj dovoljena (člen 38 § 3 Kraljevega odloka z dne 16.3. 1968), saj je bil g.

Escoubet osebno odgovoren za kaznivo dejanje in je tudi priznal, da je vozil pod vplivom opiata.«

8. Pritožnik se je pritožil na kazensko sodišče v Bruslju, ki je bilo mnenja, da so obtožbe A, D in E dokazane, vendar ne tudi obtožba B. Za svojo odločitev je navedlo naslednje vzroke:

»Policija je res opazila, da se je po nesreči obtoženec opotekal in močno zaudarjal po alkoholu; vendar lahko opotekanje po nesreči povzroči tudi šok zaradi trčenja. Obtoženec je s pomočjo svojega odvetnika dokazal, da brezalkoholno pivo (za katerega priznava, da ga je pil) diši po pivu in da je ta vonj mogoče zamenjati z vonjem po alkoholu.«

9. Ustrezno s tem je sodišče pritožnika kaznovalo z denarno kaznijo v višini 11,250 BEF in mu prepovedalo vožnjo za osem dni.

Nacionalno pravo, pomembno za zadevo

### **A. Takojšen odvzem voznškega dovoljenja**

1. Takojšen odvzem voznškega dovoljenja je bil v Belgiji uveden s 6. členom zakona z dne 1. avgusta 1963. Uvodno pojasnilo k temu zakonu se glasi: "Takojšen odvzem voznškega dovoljenja vozniku ali licence inštruktorju bo , še pred sodno odločitvijo o njegovi zadevi, nevarnega voznika odstranil s ceste in bo tudi spodbudil voznike, da bodo upoštevali predpise" (Parl. Doc., Senat, 1962-63, št. 68).

2. Različne zakonske določbe, ki urejajo cestni promet, so bile združene v vsklajenih zakonih z dne 16. marca 1968 o urejanju cestnega prometa, ki predstavljajo posebne kazenske predpise. I. del teh vsklajenih zakonov, naslovljen »urejanje«, med drugim določa pooblastila za nadzor prometa na različnih javnih cestah, pooblastila za odobritev športnih in drugih prireditev na javnih cestah in ureja možnost ustanovitve svetovalnih svetov, ki bi se ukvarjali s problemi prometa in parkiranja. II. del določa znake in označbe na javnih cestah, medtem ko III. del zadeva voznška dovoljenja. IV. del je naslovljen »Kazenske določbe in varnostni ukrepi« in V. del »Kazenski pregon in civilne tožbe«.

3. VIII. poglavje vsklajenih zakonov z dne 16. marca 1968, ki je zajeto v IV. delu ,je naslovljeno »Takojšen odvzem voznškega dovoljenja ali licence inštruktorju«. V besedilu, ki je veljalo v takratnem času, je med drugim vsebovalo naslednje določbe.

### **55. člen**

«Ne glede na določbe 46. oddelka se lahko voznško dovoljenje ali drug ustrezen dokument odvzame takoj,

(i) če je očitno, da je voznik ali oseba, ki spremlja kandidata za voznika kot inštruktor, pijan ali kaže očitne znake pijanosti;

(ii) če voznik ni ustavil in po nesreči ni dal osebnih podatkov;

(iii) če ima nesreča, ki jo je prima facie zagrešil voznik iz grobe malomarnosti, za posledico resno poškodbo ali smrt druge osebe;

(iv) če je bila vozniku ali osebi, ki spremlja kandidata za voznika, prepovedana vožnja motornega vozila te kategorije;

(v) če je voznik resno kršil izvršilne predpise k vsklajenim zakonom.

...

Takojšen odvzem voziškega dovoljenja odredi kraljevi tožilec ali, če je kaznivo dejanje v pristojnosti vojaškega sodišča, auditeur militaire( vojaški tožilec). ...

Voznik ali inštruktor, na katerega se nanašajo določbe, ki so zapisane v prvem odstavku, pododstavek (1), in drugem odstavku, mora na zahtevo policije ali žandarmerije izročiti voziško dovoljenje ali drug ustrezen dokument, katerega odvzem je odredil kraljevi tožilec. Če voznik tej zahtevi ne ustreže, lahko kraljevi tožilec odredi odvzem dokumenta.

Policija ali žandarmerija voznika obvesti o tem, kateri kraljevi tožilec je odredil odvzem.”

#### 56. člen

»Vozniško dovoljenje ali ustrezen dokument lahko kraljevi tožilec, ki je odredil njegov odvzem, vrne iz lastnega nagiba ali na predlog imetnika.

Vozniško dovoljenje je treba vrniti

(i) po preteku petnajstih dni, razen če oblasti, ki so odredile odvzem, tega roka ne podaljšajo še za dodatnih petnajst dni potem, ko so zaslišale imetnika voziškega dovoljenja na njegovo zahtevo ali na zahtevo njegovega odvetnika; odločitev o podaljšanju se lahko obnovi enkrat;

(ii) če sodišče imetniku voziškega dovoljenja ne prepove vožnje;

(iii) če imetnik tujega voziškega dovoljenja, ki ne izpolnjuje pogojev, ki jih za pridobitev belgijskega voziškega dovoljenja določa kralj, zapusti državo.«

#### 57. člen

»Če sodišče osebi prepove vožnjo, se njeno voziško dovoljenje ali ustrezen dokument pošlje sodni pisarni, ki opravi postopek, ki ga določa člen 46 (2)-(6).

Če je bila osebi vožnja prepovedana začasno, bo obdobje, za katerega je bilo odvzeto voziško dovoljenje ali ustrezen dokument v skladu s 55. prvim odstavkom, pododstavki (1), (2), (3) ali (5), določeno glede na obdobje prepovedi vožnje, po odbitku vseh obdobj, v katerih je bil obtoženec med tem časom priprt.«

#### 58. člen

»Vsak, ki prekrši 55. člen, zadnji odstavek, bo kaznovan z zaporno kaznijo od enega dne do enega meseca ter z denarno kaznijo v višini od 10 do 500 BEF ali z le eno od teh kazni.

V primeru olajševalnih okoliščin se lahko višino denarne kazni zniža, vendar le-ta ne sme biti nižja od 1 BEF.

Kazen se podvoji, če kršitelj ponovno zagreši podobno kaznivo dejanje v roku enega leta od prejšnje obsodbe, ki je postala pravnomočna.«

1. 55. člen vsklajenih zakonov z dne 16. marca 1968 je bil dopolnjen s 27. členom zakona z dne 18. julija 1990. 55. člen, ki je bil dopolnjen na ta način, je stopil v veljavo 1. decembra 1994. Sprememba je zadevala 1. točko: določbo »...če je očitno, da je voznik ali oseba, ki spremlja kandidata za voznika, pijan ali kaže očitne znake pijanosti;« je nadomestilo »...v primerih, ki so navedeni v členu 60 (3) in (4);«.

2. Kasacijsko sodišče je določilo, da sodišča ,ki meritorno odločajo, niso pristojna, da bi odločala o tem, ali je takojšen odvzem voziškega dovoljenja po 55. členu in sl.. Zakona o cestnem prometu v skladu s Konvencijo, saj funkcija sodišč ni v tem, da presojujejo kako kraljevi tožilci izvršujejo svojo

pristojnost (Kasacijsko sodišče, 10. maj 1995). V sodbi z dne 7. januarja 1998 je to sodišče natančneje navedlo, da »odvzem voznškega dovoljenja v skladu s 55. členom Zakona z dne 16. marca 1968 o urejanju cestnega prometa ni sankcija, temveč preventivni ukrep, namenjen odstranitvi nevarnih voznikov s cest za določeno obdobje«.

## **B. Prepoved nadaljevanja vožnje**

1. 3. in 4. odstavek 60. člena, zapisana v IX. poglavju IV. dela in prav tako dopolnjena z 31. členom Zakona z dne 18. julija 1990, določata, da se lahko vozniku prepove nadaljevanje vožnje za šest ur, če se z merilnikom alkohola v izdihanem zraku ugotovi, da znaša koncentracija alkohola najmanj 0.35 miligramov na liter krvi; če se voznik noče podvreči preizkusu z merilnikom alkohola v izdihanem zraku; ali če je nemogoče opraviti tak preizkus iz drugih razlogov, kot je odklonitev preizkusa s strani voznika, in se zdi, da je voznik pijan ali pod vplivom alkohola.

## **C. Odvzem pravice voziti motorno vozilo**

1. Vsklajeni zakoni z dne 16. marca 1968 v VI. poglavju IV. dela določa jo tudi odvzem pravice voziti motorno vozilo. Odvzem lahko odredi sodišče kot kazen (oddelki 38 do 40) ali pa se odredi zaradi fizične nesposobnosti (oddelki 42 do 44). Odvzem pravice vožnje, ki se ga lahko odredi, če je voznik storil eno od kaznivih dejanj, ki so navedena v oddelku 38 (1), se ponavadi odredi za najmanj osem dni in največ pet let. Vendar pa se prepoved vožnje lahko odredi tudi za daljše obdobje ali stalno, če je voznik zapustil kraj nesreče, ne da bi nesrečo prijavil; če je vozil brez voznškega dovoljenja ali med obdobjem odvzema pravice vožnje; ali če je bil v roku preteklih treh let že obsojen zaradi kaznivega dejanja, ki ga navaja člen 38 (1).

## **POSTOPKI PRED KOMISIJO**

2. G. Escoubet se je pritožil na Komisijo 12. septembra 1994. Navedel je, da so bili kršeni 5. člen, člen 6 §§ 1 in 2 ter 13. člen Konvencije.

3. Komisija je pritožbo (št. 26780/95) razglasila za delno sprejemljivo dne 9. aprila 1997.

V poročilu z dne 12. marca 1998 je Komisija izrazila mnenje, da ni prišlo do kršitve člena 6 § 1 Konvencije (z osemnajstimi glasi za in trinajstimi glasovi proti). Celotno besedilo mnenja Komisije in odklonilnega ločenega mnenja, ki ga vsebuje poročilo, je dodano v aneksu k tej sodbi 1.

## **Sklepne navedbe, predložene Sodišču**

4. V svoji vlogi, ki jo je predložila Sodišču, je Vlada trdila, da ni prišlo do kršitve člena 6 § 1 Konvencije. Njen glavni argument je bil, da je pritožba *ratione materiae* nezdružljiva s členom 6 § 1 Konvencije ter, podrejeno, da je pritožba neutemeljena.

5. Odvetnik pritožnika je prosil Sodišče, naj odloči, da je tožena država kršila 6. člen Konvencije ali, podrejeno, da je bil kršen 13. člen Konvencije. Odvetnik je prav tako zaprosil Sodišče, naj pritožniku, v skladu z 41. členom, prisodi nadomestilo za premoženjsko in nepremoženjsko škodo ter povračilo njegovih stroškov in izdatkov.

## **GLEDE PRAVA**

### **DOMNEVNE KRŠITVE 6. ČLENA KONVENCIJE**

6. G. Escoubet je dokazoval, da mu je bila zaradi takojšnjega odvzema voznškega dovoljenja, ki ga je odredil kraljevi tožilec brez možnosti učinkovite pritožbe pri sodnem organu, odvzeta pravica do »sodišča« v skladu s členom 6 § 1 Konvencije, katerega ustrezni del se glasi:

»Vsakdo ima pravico, da o njegovih civilnih pravicah in obveznostih ali o kakršnihkoli kazenskih

obtožbah zoper njega pravično in javno ... odloča neodvisno in nepristransko z zakonom ustanovljeno sodišče. ...«

Vlada se s tem utemeljevanjem ni strinjala, njen glavni argument pa je bil, da je 6. člena Konvencije ni mogoče uporabiti v tej zadevi.

7. Pritožnik je trdil, da takojšen odvzem vozniškega dovoljenja, odrejen v skladu s 55. členom vsklajenih zakonov z dne 16. marca 1968, nedvomno spada na področje kazenskega prava. V skladu z belgijsko zakonodajo se v primeru, da je prišlo do takojšnjega odvzema vozniškega dovoljenja, obdobje, za katerega je bilo dovoljenje odvzeto, všteje v obdobje odvzema pravice vožnje, ki je bilo naknadno odrejeno v kazenskem postopku, ki je bil sprožen glede kaznivega dejanja iz 55. člena. Nadalje se ta določba nanaša na vse državljane, ki so uporabniki cest, odklonitev izročitve vozniškega dovoljenja se po 58. členu vsklajenih zakonov kaznuje z zaporno kaznijo in/ali denarno kaznijo.

8. Vlada je trdila, da se 6. člen ne nanaša na tekočo zadevo, saj omenjeni ukrep ni zadeval niti »kazenske obtožbe« pritožnika niti njegovih »civilnih pravic in obveznosti«.

Vlada je poudarjala zlasti dejstvo, da takojšen odvzem vozniškega dovoljenja ni pogojeval preiskave ali ugotovitve o krivdi ali nedolžnosti. Trdila je, da ukrep, kot ga določa sodna praksa Sodišča, ne sodi v kazensko pravo. V tej zvezi je Vlada ugovarjala, da je bil takojšen odvzem vozniškega dovoljenja, v skladu z nacionalnim pravom, določen kot upravni in varnostni ukrep. Ta določitev je upoštevala naravo ukrepa, katerega edini namen je bila zaščita javnosti pred možno nevarnostjo, ki bi lahko bila posledica vožnje nevarnega voznika. Poleg tega sta imela trajanje in obseg ukrepa minimalen učinek, saj so pritožniku vozniško dovoljenje vrnili takoj, ko je to zahteval.

9. Sodišče mora najprej odločiti, ali se 6. člen Konvencije nanaša na tekočo zadevo, saj se stranki o tem vprašanju razhajata. Sodišče mora torej odločiti, ali gre za vprašanje »kazenske obtožbe« ali »civilne« pravice.

10. Pri določanju, ali gre za »kazensko obtožbo«, mora Sodišče upoštevati tri kriterije: pravno kvalifikacijo omenjenega ukrepa v nacionalnem pravu, naravo ukrepa, ter naravo in strogost »sankcije« (glej, poleg drugih, sodbo v zadevi Pierre-Bloch proti Franciji z dne 21. oktobra 1997, Reports of Judgments and Decisions 1997-VI, str. 2224-26, §§ 53-60).

11. Kar zadeva kvalifikacijo takojšnjega odvzema vozniškega dovoljenja v nacionalnem pravu, Sodišče ugotavlja, da po mnenju Kasacijskega sodišča takojšen odvzem vozniškega dovoljenja ni ukrep, ki sodi v kazensko pravo, saj je »preventivni ukrep, namenjen odstranitvi nevarnih voznikov s cest za določeno obdobje« (glej 21. odstavek zgoraj). Sodišče tudi upošteva, da je pritožnik v svoji pritožbi, ki jo je vložil pri Komisiji, sam navedel, da je ukrep v nacionalnem pravu veljal kot varnostni ukrep in ne kot kazen. Te izjave ni preklical ne v svoji vlogi ne v svojem nastopu pred Sodiščem. Vendar kvalifikacija v nacionalnem pravu ni odločilna za cilje Konvencije, upoštevajoč neodvisen in dejanski pomen, ki ga je treba pripisati pojmu »kazenska obtožba« (glej, na primer, sodbo Wemhoff proti Nemčiji z dne 27. junija 1968, serija A št. 7, str. 26-27, § 19, in sodbo Demicoli proti Malti z dne 27. avgusta 1991, serija A št. 210, str. 15-16, § 31).

12. Sodišče nadalje upošteva, da dejstvo, da je takojšen odvzem vozniškega dovoljenja ukrep, ki ga urejajo vsklajeni zakoni z dne 16. marca 1968, ki predstavljajo posebne kazenske predpise, ni odločilno. Dejstvo, da ukrep določajo kazenski predpisi tožene države, samo po sebi še ne pomeni, da sodi na področje 6. člena Konvencije. Tega člena ni moč uporabiti, če proti določeni osebi ni vložena »kazenska obtožba« (glej sodbo Neumeister proti Avstriji z dne 27. junija 1968, serija A št. 8, str. 43, § 23, in sodbo Agosi proti Združenemu kraljestvu z dne 24. oktobra 1968, serija A št. 108, str. 22, § 65), to je, potem ko je oseba »od pristojnih oblasti prejela uradno obvestilo o domnevi, da je storila kaznivo dejanje« (glej sodbo Deweer proti Belgiji z dne 27. februarja 1980, serija A št. 35, str. 24, § 46) ali pa je bila predmet »ukrepov, ki nakazujejo takšno domnevo in ki tudi bistveno vplivajo na situacijo osumljenca« (glej sodbo Foti in drugi proti Italiji z dne 10. decembra 1982, serija A št. 56, str. 18, § 52). Procesno jamstvo, določeno v 6. členu, praviloma ne velja za različne predhodne ukrepe, ki se jih lahko podvzame kot del kazenskih poizvedb pred vložitvijo »kazenske obtožbe«, kot na primer odvzem prostosti ali zaslišanje osumljenca (glej sodbo Fayed proti Združenemu kraljestvu z dne 21. septembra 1994, serija A št. 294-B, str. 47, § 61, in sodbo Saunders proti Združenemu kraljestvu z dne 17. decembra 1996, Reports 1996-VI, str. 2064, § 67), torej ukrepov, ki jih lahko urejajo druge določbe

Konvencije, zlasti 3. in 5. člen (glej, med drugimi, tudi sodbo Brogan in drugi proti Združenemu kraljestvu z dne 29. novembra 1988, serija A št. 145-B, str. 29, § 53).

13. Sodišče ugotavlja, da je, v skladu z belgijsko zakonodajo, do odvzema voznškega dovoljenja pritožnika 16. junija 1994 nedvomno prišlo pred formalno obtožbo zoper njega 4. maja 1995 (glej 9. in 13. odstavek zgoraj). Vendar Sodišče opozarja, da sta pojem »kazni« iz 7. člena Konvencije, prav tako kot pojem »kazenske obtožbe« iz člena 6 § 1 Konvencije, neodvisna pojma. Pri obravnavanju tega spornega vprašanja Sodišča ne zavezujejo navedbe v nacionalnem pravu, ki imajo le relativen pomen (glej naslednje sodbe: Engel in drugi proti Nizozemski, 8. junij 1976, serija A št. 22, str. 34, § 81; Öztürk proti Nemčiji, 21. februar 1984, serija A št. 73, str. 17-18, § § 49-50; Welch proti Združenemu kraljestvu, 9. februar 1995, serija A št. 307-A, str. 13, § 27; Schmutz proti Avstriji, 23. oktober 1995, serija A št. 328-A, str. 13, § 27; in Putz proti Avstriji, 22. februar 1996, Reports 1996-I, str. 324, § § 31 in nasl.). Odločiti je torej treba, ali je imela uporaba omenjenega ukrepa de facto za posledico vložitev »kazenske obtožbe« proti pritožniku zaradi narave in učinka ukrepa (glej zgoraj navedeno sodbo Foti in drugi).

14. Glede narave in strogosti ukrepa Sodišče ponavlja, da »glede na običajen pomen pojmov sodijo na področje kazenskega prava kazniva ravnanja, za katera so za kršitelje predvidene kazni, ki imajo med drugim opozorilni učinek in so ponavadi sestavljene iz denarne kazni ter ukrepov, s katerimi se osebi odvzame prostost« (glej zgoraj navedeno sodbo Öztürk, str. 20, § 53), razen »tistih kazni, ki po svoji naravi, trajanju ali načinu izvršitve ne morejo biti dovolj stroge« (glede odvzema prostosti glej zgoraj navedeno sodbo Engel in drugi, str. 35, § 82).

15. Glede narave ukrepa Sodišče ugotavlja, da 55. člen vsklajenih zakonov ne predvideva kakršnekoli preiskave ali ugotavljanja krivde in da je njegova uporaba povsem neodvisna od kakršnihkoli naknadnih kazenskih postopkov. Zdi se, da je takojšen odvzem voznškega dovoljenja preventiven ukrep za zagotovitev varnosti uporabnikov cest, namenjen začasni odstranitvi s cest voznika, ki je potencialno nevaren drugim uporabnikom cest. Ta ukrep bi bilo treba primerjati s postopkom izdaje voznškega dovoljenja, ki je nedvomno administrativni postopek, s katerim se poskuša zagotoviti, da je voznik zmožen in sposoben za vožnjo na javnih cestah. Takojšen odvzem voznškega dovoljenja je varnostni ukrep; dejstvo, da gre za nujen ukrep, opravičuje njegovo takojšnjo uporabo in nič ne kaže na to, da je njegov učinek kaznovalne narave. Odvzem voznškega dovoljenja se loči od odvzema pravice vožnje, se pravi ukrepa, ki ga odredijo kazenska sodišča v kazenskem postopku. V takšnem primeru kazensko sodišče ovrednoti dejstva kaznivega dejanja, ki lahko predstavljajo osnovo za odvzem pravice vožnje kot glavne ali stranske kazni, za obdobje, ki se zdi primerno (glej sodbo Malige proti Franciji z dne 23. septembra 1998, Reports 1998-VII, str. 2935, § 38). Razen tega obstaja opazna razlika med maksimalnim obdobjem, za katerega se lahko v normalnih okoliščinah odredi odvzem pravice vožnje, in obdobjem, za katerega se lahko zadrži voznško dovoljenje po njegovem takojšnjem odvzemu: pet let (ali v določenih okoliščinah celo trajna prepoved vožnje) v prvem primeru; petnajst dni (ki se jih lahko podaljša na petinštirideset dni v posebnih okoliščinah) v drugem primeru (glej 19. in 22. odstavek zgoraj).

Dejstvo, da se v skladu s 57. členom vsklajenih zakonov obdobje, za katerega se zadrži voznško dovoljenje, v šteje v trajanje morebitnega kasnejšega odvzema pravice vožnje (glej 19. člen zgoraj), se ne zdi dovolj pomembno, da bi lahko vplivalo na določitev narave ukrepa.

16. Glede na stopnjo ostrosti Sodišče opozarja, da je učinek takojšnjega odvzema voznškega dovoljenja časovno omejen, saj se voznškega dovoljenja ne more zadržati za več kot petnajst dni, razen če gre za posebne okoliščine, ki dovoljujejo, da se voznško dovoljenje zadrži za dve dodatni petnajstdnevni obdobji (glej 19. odstavek zgoraj). Vpliv takšnega ukrepa, glede obsega in trajanja, ni dovolj močan, da bi ga lahko ocenili kot »kazensko sankcijo«.

V tekoči zadevi Sodišče zapaža, da odvzem voznškega dovoljenja pritožniku ni povzročil pomembne škode, saj ga je lahko dobil nazaj šest dni po tem, ko ga je izročil policiji, in dva dni zatem, ko je zaprosil za njegovo vrnitev (glej 10. in 11. odstavek zgoraj).

Poleg tega, čeprav 58. člen vsklajenih zakonov predpisuje, da se lahko voznika, ki odkloni izročitev voznškega dovoljenja, kaznuje z zaporno in/ali denarno kaznijo (glej 19. odstavek zgoraj). Voznik bi moral zato, da bi lahko uporabili ta člen, ne samo odkloniti izročitev voznškega dovoljenja, temveč bi moral biti kazenskopravno preganjan v postopkih, ki se razlikujejo od ukrepa odvzema voznškega

dovoljenja (glej sodbo Ravensborg proti Švedski z dne 23. marca 1994, serija A št. 283-A, str. 31, § 35).

17. Upošteva je zgoraj omenjena dejstva je Sodišče prišlo do sklepa, da 6. člena ni mogoče uporabiti v njegovem kazenskem vidiku. Razen tega pritožnik ni predložil kakršnihkoli dokazov, s katerimi bi podprl svojo trditev, da so bile v tekoči zadevi sporne »civilne« pravice.

#### DOMNEVNA KRŠITEV 13. ČLENA KONVENCIJE

18. Na koncu svoje vloge, ki jo je vložil pri Sodišču, je pritožnik prosil Sodišče, naj »odloči, da je prišlo do kršitve 6. člena Konvencije ali, podrejeno, do kršitve 13. člena«. Niti v svoji vlogi, niti v ustnem nastopu pred Sodiščem, se pritožnik ni kakorkoli skliceval na pritožbeni razlog, ki temelji na 13. členu. V takšnih okoliščinah, in ker se glede te določbe ne pojavlja nobeno posebno vprašanje, Sodišče ne vidi razloga, da bi ta pritožbeni razlog raziskalo.

#### IZ TEH RAZLOGOV SODIŠČE

1. odloči s štirinajstimi glasovi za in tremi glasovi proti, da 6. člen ne velja za to zadevo;
2. odloči soglasno, da ni potrebno raziskati pritožbenega razloga ki temelji na 13. členu Konvencije.

Sestavljeno v angleščino in francoščino ter javno razglašeno v stavbi Human Rights Building v Strasbourgu, dne 28. oktobra 1999.

Maud De Boer-Buquicchio Elisabeth Palm  
Namestnica vodje sodne pisarne Predsednica

V skladu s členom 45 § 2 Konvencije in členom 74 § 2 Pravilnika Sodišča je skupno odklonilno ločeno mnenje ge. Tulkens, g. Casadevall in g. Fischbacha dodano tej sodbi.

E.P.  
M.B.

#### **SKUPNO ODKLONILNO LOČENO MNENJE SODNIKOV ge. TULKENS, g. FISCHBACHA IN g. CASADEVALLA** (Prevod)

Ne da bi izrazili mnenje o utemeljenosti pritožbe pritožnika, se pravi o tem, ali je bil v Sodišču predloženi zadevi kršen 6. člen Konvencije, obžalujemo, da se iz naslednjih razlogov ne moremo pridružiti sklepu večine, da „6. člen ne velja za tekočo zadevo“. Omejili se bomo na kazenski vidik te določbe in ne bomo lotevali vprašanja civilnih pravic in obveznosti, ki – po našem mnenju – v tej zadevi ni pomembno.

1. 6. člen Konvencije predpisuje določeno število procesnih jamstev, med katerimi je tudi pravica do sodišča in pravičnega sojenja, ko gre za „kazensko obtožbo“. V tej zvezi je iz številnih sodb Sodišča razvidno, da si, medtem ko določitev pravne kvalifikacije „kazni“, ki jih določa nacionalno pravo, ostaja stvar suverene volje države, Sodišče pridržuje pravico nadzirati to kvalifikacijo, da bi preprečilo, da bi prihajalo do rezultatov, ki so nezdržljivi s ciljem in namenom Konvencije (glej, poleg drugih oblasti, sodbo Öztürk z dne 21. februarja 1984, § 49). Rezultat tega je, da so določene sankcije, ki v nacionalnem pravu niso bile kvalificirane kot kazni, v smislu 6. člena Konvencije veljale za »kazenske« sankcije (glej sodbo Lutz z dne 25. avgusta 1987; sodbo Weber z dne 22. maja 1990; in sodbo Demicoli z dne 27. avgusta 1991). Sodbe v teh zadevah razkrivajo, da je pojem »kazenska obtožba«, tako kot se ga uporablja v Konvenciji in za cilje Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, neodvisen pojem.

Od sodbe Engel z dne 8. junija 1976 dalje je Sodišče uporabljalo tri kriterije (navedbe, ki so na voljo v nacionalnem pravu, naravo dejstev ali kaznivega dejanja ter namen in stopnjo strogosti kazni), s katerimi je ugotavljalo »stopnjo«, na kateri ukrep sodi v kategorijo kazni ali »prevlado« vidikov, ki »imajo kazenski pomen« (glej sodbo Bendenoun z dne 24. februarja 1997, § 47). Treba je tudi opozoriti, da so ti kriteriji alternativni in ne kumulativni.

Končno je, čeprav – tako, kot je navedeno v sodbi – »kvalifikacija v nacionalnem pravu ni odločilna za cilje Konvencije« (§ 33), Sodišče vseeno pogosto izjavilo, da ne bo uporabljalo svoje metode razlage, razen če nacionalno pravo vsebuje elemente, zaradi katerih je nemogoče uporabljati jamstva 6. člena: neodvisnost pojma o kazenski obtožbi deluje le »enosmerno«. Namen neodvisnega tolmačenja je zagotoviti procesno jamstvo tistim, ki se znajdejo pred sodišči, kjer lahko kvalifikacija v skladu z nacionalnim pravom oslabi cilje Konvencije. Če je v nacionalnem pravu dovolj dejavnikov, ki kažejo, da ukrep, za katerega gre, sodi na kazensko področje, je paradokсно zavzeti nasprotno stališče in izključiti uporabo 6. člena Konvencije.

2. V tej zvezi, kot sodba pravilno zapaža, je Kraljevi odlok z dne 16. marca 1968, ki združuje zakone o cestnem prometu, »poseben kazenski predpis« (§ 34). Kar zadeva takojšen odvzem voznškega dovoljenja, ki je predmet razprave, je treba opozoriti, da je to ukrep, ki ga odredi kraljevi tožilec za kazniva dejanja, ki jih določa člen 55 odstavek 1 (pododstavki 1 do 5) vsklajenih zakonov. Poleg tega se, če se osebi začasno prepove vožnjo, se obdobje, za katerega je bilo voznško dovoljenje odvzeto v skladu s 55. členom, všteje v čas trajanja odvzema pravice vožnje. (člen 57, odstavek 2).

3. V tekoči zadevi je kraljevi tožilec 16. junija 1994 odredil takojšen odvzem voznškega dovoljenja pritožniku v skladu z členom 55, odstavek 1, pododstavek 1 vsklajenih zakonov na podlagi suma, da »je domnevno vozil s koncentracijo alkohola v krvi, ki je presegala 0.8 gramov na liter krvi, kar je bila z zakonom predpisana meja«, ter odredil, da se mora pritožnik 4. maja 1995 zglasiti pred sodiščem za prekrške. Čeprav je bila odredba za takojšen odvzem voznškega dovoljenja, gledano časovno, izdana pred pozivom na sodišče, poleg drugega zaradi obtožbe vožnje pod vplivom alkohola in vožnje s koncentracijo alkohola najmanj 0.8 gramov na liter krvi, je odrejeni ukrep »nakazoval takšno domnevo« in je tako sodil na področje kazenske »obtožbe« (glej sodbo Foti in drugi proti Italiji z dne 10. decembra 1982, serija A št. 56, § 52). Ker se ta ukrep lahko podaljša do petinštrideset dni (oddelek 56, odstavek 6 enotnega zakona), bi lahko bil »znatno vplival na situacijo osumljenca«, čeprav se glede na dejstva ne zdi, da bi do tega prišlo v tem primeru, saj ni sporno, da je bilo pritožniku voznško dovoljenje vrnjeno 23. junija 1994 na njegovo prvo prošnjo.

4. Takojšen odvzem voznškega dovoljenja je vsekakor učinkovit ukrep, ki morda bolje kot denarna ali zaporna kazen, omogoča specifično in primerno družbeno reakcijo na prometne prekrške in prispeva k – nujni – potrebi po preprečevanju vožnje pod vplivom alkohola. Čeprav se lahko odvzem voznškega dovoljenja v skladu s 55. členom vsklajenih zakonov o urejanju cestnega prometa pravilno kvalificira kot »preventiven ukrep, namenjen odstranitvi nevarnih voznikov s cest za določeno obdobje«, ta kvalifikacija ne izključuje obveznosti, ki je zapisana v 6. členu Konvencije, da se takšnemu ukrepu doda jo procesna jamstva, namenjena povečanju njegove učinkovitosti in legitimnosti.

1. *Opomba sodne pisarne.* Iz praktičnih razlogov bo ta aneks dodan le končni tiskani verziji sodbe (v uradnih poročilih o izbranih sodbah in odločitvah Sodišča), vendar je moč kopijo poročila Komisije dobiti v sodni pisarni.